

Fethiye Camii (Gurlitt'den)

Biha kır Byzans san'atı cereyanının bir timaslı olup, büyük bir mikyasa küçük bir şekile ifrag etmek husûsunu ibraz etmektedir. Bu itibarla kilise bir bebek evinin modeli tesirini uyandırmaktadır. 5,5:6 m.sahalı bir müstatil üzerinde grek sâlibi şeklinde bir sahan ile ^{ona} ~~olan~~ muttasıl olan mihraplarını görmekdeyiz. Buna munzam olarak bütün mimarî [^]uzuvlar mevzun ve yukriya doğru müteveccihdir. Kubbe sahası enden yüksekliğe 1:4,6 irtifaındadır. Kubbenin altındaki sütunlar 6ıncı asıra ait sütunlarla sıkı bir müşabehet göstermektedirler. Bir tanesi salkım dallarile müzeyyendir. Bu tezyinat göğde çevresinden müstatil sahaya doğru çıkar. Diğerinde ısırgan otuk ile müşabih olan uzun mikyasda işlenmiş bir akanthus yaprağı görünmektedir. Kubbenin üst kısmında hâlâ bir cam mozayik mahfuz olup hazreti Isânın başını göstermektedir. Bu resim Apôtre kilisesindeki esad kubbenin taklididir.

Şarkî kısmı pek güzeldir. Mamâfih türkler esas pencereyi divarla örmüşler, ve yerine yan cebhede işçiliği pek kaba olan bir pencere açmışlardır. Fakat kompozisyonunu göz önüne getirmek güç bir iş değildir, pencerelerin şekilleri Gül Camiine benzemekle beraber müstatil şeklindeki saçağıda eksik değildir. Cenubî kısımda vaktile tahta ile örtülmüş bir geçid mevcut idi, Orada mahfuz kalan konsollar ise bunların hafif bir tavanı taşıdıklarına işaret etmektedirler. Bundan dolayı güzel manzaranın da kapandığına hüküm etmeliyiz, ⁷⁹ ~~Mutekatı~~ ^{Narthex} tonoz ile örtülüdür. Bunun üzerinede bulunan saha ² bir kubbe vasıtasile kapatılmıştır. Menşei dahi bizans olan bu kubbenin esas kubbeden daha sonraki devire ait olduğu anlaşılıyor, kendisini maâlesef içerden göremedim.

Bu küçük kiliseye ilâve edilen ve 13üncü asıra ait şimalî kısımda daha büyük bir kilise vardırki planı itibarile diğerleri ile tamamen farklıdır. Buradaki üç grek haçı planlı kısım diğerinden alçak kalmış, kubbesi tonozlar üzerine istinad eden pencereler vasıtasile aydınlatılmış kare biçimli bir sahaya oturtulmuştur. Kubbe yukarıya doğru çekilmiş ^{ok} eninden üç kerre daha yüksektir. Sade şarka doğru olan Kreuzflügel'in (yani haç şeklindeki kısım) dörütlü kemer sevâyesinde üstü örtülmüştür.

Şekli pek sade olan bu kilisenin ön kısmına, yani şimalî ve garbî cihetine bir Narthex vaz edilmiştir. Asıl bu grup-un şarka doğru yedi adet mihrabı vardı. Narthexin küçük bir ilâve kubbesile dördüncüsünü teşkil etmekte idi. Byzans uslubunu taşıyan bir Esonarthex garbî ve cenubî kısımlardan geçmektedir. Burada Türkler tarafından badana sürülmemiş bazı sahalarda mevcut olduğundan divar tekniği yakından tetkik edilebilmiş ve 15 cm. ~~xxx~~ yüksekliğindeki murabaalara 4 m. yüksekliğinde tuğla tabakaları oturtulmuştur. Kireç fuğalarının kalınlığı $2 \frac{3}{4}$ cm. dir.

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlerle İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tanıtı

Aziz Ogan Koleksiyonu

OGNIST0601808